

НАТУРИКОНОМИКАТА – ПРИРОДНА ГЕНЕТИКА И КАЛЕЙДОСКОП НА СЪБЪДВАЩА СЕ ФАНТАЗИЯ

След поредицата изследвания на жизнената дейност в икономически контекст на Университетско издателство на ВСУ "Черноризец Храбър" (Социална икономия. Книга първа: Икономически основи на живота - 2003 г., 344 с.; Книга втора: Съдбата на капитализма - 2004 г., 269 с.; Книга трета: Социализмът и бъдещето на света - 2005 г., 401 с.) през 2006 г. проф. Д. Филипov синтезира първото равнище на обобщение на всеобщата социална активност не самостоятелно обособена, а във взаимодействие с природата (разглеждана не само като материална среда на Земята) в ракурса на нейните космически и личностни измерения (Теория на социалния живот. С.: УИ "Стопанство", 2006, 428 с.). В тази книга той изследва *същността и феноменологията на процеса на социалния живот* в следните направления: вселената и земната цивилизация, функционалната система, духовното богатство и дилемата за оцеляване.

Година по-късно авторът осмисля и *генната същност и съдържание на жизнената дейност във фокуса на нейния природен субстрат*. С новата си книга проф. Филипov *затваря тематичния цикъл на своите изследователски търсения през последното десетилетие*. Той представя концептуалната рамка на същността, съдържанието, формите, механизмите, факторите на трансформация и бъдеще на жизнените дейности.

Изследването обхваща *новите реалности в живота* (някои потвърдени исторически, други само хипотетично-исторически, а трети, оставащи все още в лоното на очакванията) за обективната база на човека и обществото (биологичната природа на човека, природните основи на социалния живот и космическото пространство, част от което е и околната среда) и присъщите им многократно налагани устойчиви тенденции, които в жизнената дейност придобиват характер на *единни социоприродни закони*. На тази основа се пледира за създаване на *нова икономическа дисциплина - натуракономика*, основана на отношенията в интегралната съвкупност: човек - природни основи на стопанството - космос. Авторът на изследването е последователен в аргументацията си на обобщените от него *два трансферни теоретични продукта*: на общата икономическа теория в контекста на нейната връзка с основните сфери на живота - *социална икономия*, а в ракурса на решаващото действие на природните закони в човешката дейност - *натуракономика*. Без нито нотка на лицеприятие може да се твърди, че е генерирана *същинска перла от теория и методология*, която е еднакво полезна както за дефиниране на новото състояние на икономическата и социалната практика, така и като

* *Димитър Филипov*. Натуракономика. Варна: Университетско издателство на ВСУ "Черноризец Храбър", 2007, 262 с.

неизбежен подход за изследване на неговите проблеми. Новите *самородни образувания* – *социалната икономия и натурикономиката*, тепърва ще бъдат внимателно оценявани от експертите като задълбочено интердисциплинарно знание за скритата от повърхността анатомия и физиология на живота.

Анализът на изследването е построен от *единичното към общото*. Даже читателят да не се запознае с аргументите в предходните шест глави, той може да придобие представа за съдържанието на *новото (социоприродно) знание* в последната (седма) глава, озаглавена "Натурикономика". В нея в обобщен вид се изясняват елементите на новата теория (в случая осмислена до равнище на учебно съдържание): необходимост; предмет; роля и място в съвременната традиционна икономика, човешката природа и космическата природа; индуцирания от натурикономиката променен модел на икономическия и социалния живот; симетрия и единство в околната природата, космоса и обществото и др.

Генерираните интегрални заключения се основават върху логичните изследвания на: принципите на познавателния процес; древните възгледи за вселената и живота; еволюцията на научната картина за света; непознатата вселена; земната цивилизация като продукт и функция на вселената и симетрията на историческите към природните закони.

Какви са *основните теоретични обобщения* на изследването, което като крайъгълен камък на синтеза в жизнената дейност поражда елементи на *екзосоматична революция*?

1. Интегритет между обществознание и естествознание като израз на същностното единство между човека, демиург на средствата за своето съществуване и околната му среда, в т. ч. и космическата, която е предмет на постепенно усвояване.

2. Доминиране на две универсални сили в жизнената дейност: природни и тези на човешките способности, мост между които е познанието, т.е. развитието на науката и нейното производително приложение.

3. Обосновка на тезата за факторите на производството като социализирана природна целесъобразност, а характерът на възпроизводствения процес - като обективизирана социална целесъобразност.

4. Постановката за единство на вселената при относителна автономност на изграждащите я елементи. Това единство намира израз в полюсна сегментация: материално - идеално, биологична - социална същност, личност - общество, добро - лошо, тяло - дух, труд - разум и др. Всичко това се проявява в трите органично свързани измерения: земя, човек, космическо пространство.

5. Опитът за извеждане на модел на вселената, на основните природни закони (закон за симетрията, закон за равновесието и др.) и на тяхното отражение върху историческите закони (закон за нарастването на

способностите, закон за целенасочеността, закон за цикличността, закон за постъпателното развитие и др.).

6. Разумното и рационалното се проектират в морала като основно социално благо и фундаментален фактор на живота. На повърхността той се проявява като съвкупност от човешки добродетели и хуманистични сили на обществото, което е нова природна същност.

7. Категоричната защита на знанието за природните закони като абсолютна необходимост за общественото познание и материален фундамент на възпроизводството на живота.

8. Хармония между природното и социалното като главно качество на антропосоциогенезиса.

9. Социалният живот като органична съвкупност от обществено производство и космогенно обуславящата го среда е функция на космическата система.

10. Социалната общност като нова природна сила и др.

Присъствието на елементи от *научната космология* в изследването на проф. Д. Филипов прави анализа много интересен и *любопитен от няколко гледни точки*:

Първо, авторът привежда достатъчно доказателства за *превърнатите форми на съществуване на материята* - природна и социална, и най-вече за разграничаването на живота на земен и извънземен (с. 61, 66, 92, 141, 199 и 209). Това е аргументирано на основата на ДНК кода (открит от Фр. Крик и Дж. Уатсън през 1953 г. - с.110-112), който обяснява възпроизвеждането и развитието, човешкия геном (2006 г.), даващ възможност за изследване на структурата на живота и информационната наследственост, комбинираната с Дарвиновата теория теория на мутациите и др. Заключителните акорди са повече от ясни "...за прераждането на човека, а това е процесът на възпроизвеждане на живота, не трябва да се говори смутено, с недомлъвки, като за някаква мистика. То е изключително значим природен и социален въпрос, в който науката тепърва ще навлиза и ще търси ориентири"(с. 210).

Второ, *присъдата* на автора за *липсата на симетрия на социалната действителност към природно-историческите закони*. Това произтича от характера на съвременната действителност: "Тя не може да бъде изградена на базата на частни интереси и чрез противопоставяне и борбата им с обществените. Стихията на пазарните сили, намесата посредством илюзиите на либерализма, доминирането на частнособственическите над обществените и индивидуалните интереси се очертава като най-тежкото заболяване на обществото към XXI век, което трябва да се лекува" (с. 288). На друго място четем: "Трагедията на съвременната цивилизация, която подлудява да трупа пари, е, че нейният водач - големият капитал, корпоративните структури, не си дават сметка за безумното самоубийство на същинското социално и физическо харакири, на което се подлагат със стимулите на комерсиализма" (с.160). По такъв

начин икономиката се превръща в средство за обогатяване, за производство на блага, които имат смисъл на парична стойност, т.е. тя произвежда не блага, а пари, капитали...

Третата гледна точка - необходимостта от нова парадигма на съвременната наука в частта на нейната методология."Науката продължава - пише проф. Д. Филипов, да се движи предимно по частни пътища и пътеки, отклонява се, загледана дори в несъществуващи проблеми и не е стъпила върху главната магистрала на познавателния процес, нито пък използва в пълна мяра неговите възможности. В повечето случаи те дори не са свързани помежду си, а би трябвало да изpletат същинска мрежа на взаимодействието. Учените изследват и творят по свои тесни писти на познанието, което е вече твърде диференцирано и не поглежда към съседите си по съдба. При това тщеславието и преждевременното самочувствие си правят какви ли не експерименти с тях и ги тласкат в погрешната посока. Тази самозатвореност не е проява на скромност, а липса на социален опит и недостатъчна широта на мисленето. Те са натрупали вече огромен фактологически и концептуален материал, който обаче е разхвърлен между тях и не е обединен в обща картина на света. Прекаленото фаворизиране и издигане в култ на определени учени с безспорни иначе приноси, също така е сериозно препятствие... Ако научният авторитет се превърне в кумир, се зачеркват и действителните му достойнства, те потъват в мъглата на апологетичното превъзнасяне" (с. 97 – 98).

Много от постановките в изследването имат *предписващо действие*. Няколко момента са особено показателни за това.

Първо, абсолютната необходимост за осъществяване чрез общественото познание на *знанието за природните закони* (с. 197): за установяване на благоприятни условия за съществуването и развитието на човека в биологичен, психологически и социален план; за разработване и използване на ефективни методи за изясняване и усвояване на природните ресурси и трансформиране на общественото богатство; за най-рационалната организация на обществения живот и за пълноценното използване на колосалните ресурси на социалността, на специфичните колективни и обществени форми на обществото; за привеждането на историческите закони в съответствие с природните и др.

Второ, за трите равнища на проявление на историческите закони като израз и на природните закони (с. 200): отношение между хората в процеса на тяхната жизнена дейност; механизъм на функциониране на обществото и отношение на последното към природата и тяхното взаимодействие.

Трето, възстановяване на природосъобразността и социалната хуманистична целесъобразност чрез (с. 223): рационалност на основните форми на собственост и на отношенията на собственост; хуманистична

целесъобразност на формите и методите на организация на общественото производство; установяване на социално справедливи форми и начини на разпределение на създаваното обществено богатство и неговото потребление; установяване на такива форми на управление, в които демокрацията да не присъства само като фраза; многостранно развитие на духовната култура и на способностите на човека и извеждането им на преден план с приоритет пред материалното производство; установяване на хармонично взаимодействие с природата във всички нейни форми; утвърждаване на науката като основен и определящ фактор на развитието, вкл. и в самото управление на обществото; единство на обществеността и естествознание в обща система на съзнателна познавателна дейност на обществото; господство на разума, съзнанието и мисленето в действията на обществото.

Четвърто, категоричността на проф. Д. Филипов за *обособяването на натурикономиката като специален раздел в общата икономическа теория* (с. 235 – 236). Няма съмнение, че в предметен ракурс главното съдържание на тази теория се отнася до: използване на природните ресурси в икономиката и социалната практика; опазване на околната среда и хуманизирани обществено развитие; оценяване на разходите за космически, в частност природни изследвания и на тяхната възвръщаемост; оценяване на стойността на природните ресурси в противовес на неубедителната теза за тях като безплатен природен дар; ефективност в използването на природните ресурси; принципи на икономическото природоизползване; качество на живота и природната среда; технологии и природни сили; ролята на обществените форми и организации в усвояването на природата и др.

Пето, с предписващо значение за *създаване на устойчиво природоизползване* са акцентите в икономическата и социалната политика и практика (с. 236 – 237): налагане на интересите на обществото за водещи в системата на икономическата и социалната активност; решаващата роля на държавата и за националното развитие, и за международното сътрудничество на равнопоставена и взаимноизгодна основа; рязко ограничаване на ролята на пазарните механизми, предостатъчно вече компрометирани се, за сметка на планомерност, прогнозираност и съзнателна стратегичност на управлението на икономическите и социалните процеси; преосмисляне и предефиниране на цялата категориална система на икономическата теория (вж. още с. 242-243).

Шесто, в анализа на *симетрията и единството с природата* проф. Д. Филипов обобщава редица интересни и предписващи моменти (с. 256 – 258): натурикономиката е икономическа революция, нов начин на организиране на производителните сили, базиран върху революционна промяна в науката и технологиите, в мисленето на обществото; тази икономика архаизира и прави ненужни и вредни частните форми и

частните сили, особено в тяхното крайно проявление като капитал; тя предопределя идването в близко време на нов исторически ред с революционно значение - установяване на симетрия на социалния живот към природата; елиминиране чрез натуракономиката на социалния негативизъм, натрупан и прехвърлян от поколение на поколение чрез премахане на антиприродната, природно несъобразената дейност; завръщане на обществото към началните форми на хармоничен социоприроден процес и др.

*

Авторът на книгата не е вече между нас. Това изследване е последната сричка на неговия научно-художествен стих. То е сплав между теория, изящен изказ, предметен език, енциклопедичен поглед и много, много мъдрост. С аргументираните си части изследването е прозорец на неразгадани йероглифи в глобалната икономическата организация на жизнената дейност като обхват, причинно-следствени координати, морални критерии, мечта за прогрес и свършен обществен строй – социоприроден и еднакво важен за тялото и душата. Защото само в скута на природата човек намира изначалните си основания за проява на изконното в него - човешкото, защото само в полета към свършенство има социална красота на одухотворената система на природата, изява на духовните сили на човека и обществото, на тяхната психика и разум. Това сега нейният автор може би проверява някъде в космическата пазва на вечността.

Проф. д-р ик. н. Пано Лулански